

Rozhovor s absolventem Lukášem Zemanem

12.11.2024 - Zuzana Paulusová | Univerzita Pardubice

Do temné komory se už nezavírá. Na to má Photoshop. Z výpravy si pardubický fotograf a absolvent Fakulty elektrotechniky a informatiky Lukáš Zeman přiváží klidně i pět tisíc fotek.

Vždy ale mezi nimi najde záběr, který si vysnil. Třeba selfie s fenkem nebo opici, která mu vyhrála Czech Press Photo. Moderní myslivec, který nevyráží do přírody za zvířaty s flintou, ale s objektivem.

Za fotku opice jste získal ocenění Czech Press Photo. Jaké bylo vyhrát?

Byl to šok a překvapení. Když jsme byli na Borneu fotit orangutany, podařilo se mi vyfotit matku, která držela umírající mládě. Fotka nakonec vyhrála kromě své kategorie i celý ročník.

Podle čeho si své cesty plánujete? Řeknete si: Tak, teď jedu fotit orangutana!

Většinou putuju za konkrétním zvířetem. Třeba za ohroženými druhy, které chci vidět v přirozeném prostředí. V létě budeme mít se ženou výstavu fotografií opic v Mázhausu v Pardubicích, takže další lokalitu jsme vybírali podle opic, které ještě nemáme vyfocené.

Zpozorovat dané zvíře v přírodě ale nemusí být vždy jednoduché.

To není. Dopředu studujeme, jak se zvíře chová, jak žije, kdy má mláďata, a podle toho se rozhodneme, v kterou roční dobu je ideální tam vyrazit. Spolupracujeme také s místními, kteří vědí, kde se zvíře vyskytuje, a místem nás provedou. Věděli jsme, že za fenky se musíme do Maroka vypravit na začátku května. Tou dobou mají dvou až tříměsíční mláďata. Fenek je plaché zvíře, ale když má mláďata, zdržuje se u svých nor. V tu chvíli ztrácí plachost, takže se k němu můžete přiblížit i na pár metrů. Trávili jsme s jejich mláďaty i čtyři hodiny denně, až si na nás zvykla. Tak jsem toho využil a s jedním si pořídil selfie. Fenčí samička se vyvalovala na sluníčku a jen nás po očku sledovala.

Jaký je to pocit?

Zvláštní. Nechci zvířata moc rušit, ale říkám si, že kdyby nechtěla, tak mě takhle blízko nepustí, ale zavrčí a utečou. Musím dodržovat určitou vzdálenost a nestresovat je svou přítomností. Proto mám dlouhý objektiv, s nímž fotím ze vzdálenosti padesáti, sta i více metrů.

Dostal jste se při focení zvířat někdy do nebezpečné situace? Nebo naopak do vtipné situace, že vám například zvíře snědlo svačinu?

Svačinu mi zatím žádné zvíře nesnědlo. Na Borneu nám náš průvodce říkal, že kdyby přišel některý z orangutanů až k nám a začal nás prohledávat, nemáme se bránit, že i kdyby nám něco vzali, po pár metrech to zahodí, když to nebude k jídlu. Rozhodně se s nimi nemáme prát, protože mají obrovskou sílu. V tu chvíli jsem si vzpomněl na hlášku Terryho Pratchetta v knížce Zajímavé časy, kde figuruje v Neviditelné univerzitě knihovník, který se při jedné magické nehodě změnil z člověka v orangutana a doposud si toho na univerzitě nikdo nevšiml, a tak je jediný známý knihovník, který vám dokáže utrhnout nohou ruku. Po několika dnech jsme doputovali do míst, kde skutečně Terry Pratchett pobýval a místní orangutani ho inspirovali k vytvoření této postavy v sérii knih Úžasná Zeměplocha.

Vaši parketou jsou i letecké snímky.

Ano, na ty se specializuji. Vlastním pilotní průkaz na dron i nejrůznější potřebná letecká povolení, abych mohl létat nad budovami, hrady, v CHKO a místy, kde to běžně není možné.

Na jakém nejzajímavějším místě jste s dronem létal?

Možná to bude překvapení, ale určitě to je interiér vysokomýtského kostela sv. Vavřince a interiér Kunětické hory. Z toho vznikly unikátní fotky.

Ulehčují vám chytré technologie práci?

Určitě ano. Drony i foťáky se značně ztišují, což je s ohledem k přírodě velká výhoda. Když se maskuju před zvířaty, tak už to není to hlasité cvak, cvak, cvak, cvak. Dnes ani nevím, že fotím. Technika jde hodně dopředu a je i rychlejší. Foťák fotí 20 snímků za sekundu. Tak si vemte, že podržíte půl minuty stisknutou spoušť... Kolikrát si přivezu pět tisíc snímků a zpracovávám je i dva tři měsíce.

Upravujete fotky?

Ano, je to běžné. I dřív v temné komoře se fotky upravovaly.

Vyvolával jste někdy snímky v černé komoře? Dělá se to ještě?

Ano, kdysi s tátou. Dnes je to už spíš rarita. Vybavení se dá samozřejmě sehnat, komoru je možné postavit, ale věnují se tomu už spíš jen fajnšmekři nebo je to pro radost. Já na to mám Photoshop (smích). V něm dělám minimálně základní úpravy jako vytažení či naopak stažení světel, vytažení ze stínů, což už moderní foťáky umožňují, barevné korekce, drobné retuše nečistot či odstranění lístku, který překáží. S tím mi dokonce pomáhá i umělá inteligence.

Využíváte ji v práci?

Když fotku berete jako umělecké dílo, tak to lze. Skvěle se hodí, když potřebuju něco vyretušovat nebo třeba doplnit kousek nebe. Při workshopu jsme fotili lišku, která byla na vodítku, a studenti měli za úkol vodítko odstranit. Starými metodami jim to trvalo hodinu a půl, zatímco umělá inteligence ho odstranila jedním kliknutím. Snadno tak můžu odstranit například dopravní značku, která je na fotce navíc. Ale fotku upravenou umělou inteligencí už nemůžu přihlásit do soutěže nebo použít jako reportážní fotku.

Nebojíte se, že AI v budoucnu vaši profesi ohrozí?

Nemyslím si, že umělá inteligence fotografa úplně nahradí. Může se to stát v komerční sféře, kde si nechám vygenerovat krásné jídlo na stole apod. Na druhou stranu, máte-li něco unikátního – speciální produkt, proč byste si ho nechala generovat, když ho můžete nafotit, i když třeba s chybami.

Jakými snímky jste začínal?

Na začátku jsem fotil tak nějak vše a myslel si, že půjdu cestou reportáže. Na workshopu u Jana Šibíka jsem ale zjistil, že reportážní fotografie není nic pro mě. Jeho motto – *když si myslíš, že jsi dostatečně blízko, udělej ještě dva kroky* – mi přišlo jako velké lezení do soukromí lidí.

Tak jste radši přešel k architektuře, památkám a zvířatům?

Začal jsem víc jezdit po světě a zajímat se o přírodu a focení zvířat z toho jednoduše vyplynulo. Baví mě na tom ten klid, jsem v přírodě, nikdy nevíte, co si přinesete, jestli to bude jedna fotka, žádná nebo tisíce. Jsem tam v tichu. To je asi důvod, proč tam utíkám z ruchu města.

Máte nějakou svoji nejoblíbenější fotku? Někou srdcovou záležitost a proč?

Z poslední doby to je určitě fenek vykukující ze své díry v dunách Sahary. A vlastně i samotné duny, které byly v ranním světle tak kouzelně nasvícené, až to bralo dech. Ta fotka mě stále baví, máme ji i doma vystavenou – a nejen my, takže ta fotka má své kouzlo. A z poslední doby mám radost z fotky manula, za kterým jsme vyrazili do indické Himálaje, na hranice s Tibetem, což je jedno z mála míst, kde tato krásná kočka stále žije.

Máte v hlavě vždy představu, jak byste daný objekt chtěl zachytit?

Obzvlášť při focení v přírodě musím nějakou představu mít. Když chci slunce, musím se podívat, kde a v jaký čas vychází, kde zapadá, jak se po obloze pohybuje třeba měsíc. Tomu je třeba se také přizpůsobit, když chci fotit východ slunce, znamená to vstát ve tři ráno, být na místě ve čtyři a čekat na východ okolo půl páté. Dopředu také zjišťuju, jaká je předpověď počasí, jestli se neočekává mlha, mraky, nebo bude úplně modro.

Realita se ale od předpovědi občas liší...

To se stává. Jednou jsem třeba vyrazil, protože v Pardubicích bylo pěkně, ale už cestou kolem Králík jsem viděl, že přijíždím do mraků. Stejně jsem to risknul a nějaké záběry nakonec pořídil. Než sluníčko vysvitne, mraky začínají „pracovat“, a když jimi začnou procházet paprsky, vzniknou pěkné záběry. I mraky samotné vypadají dramaticky. Jindy ale nezbyvá než to odpískat.

Posílal jste své fotky i do jiných soutěží, než je Czech Press Photo?

Ano, i do zahraničních. Dostal jsem se do finále světových fotografických soutěží – Comedy Wildlife Photography of the Year, kde jsem byl mezi desítkou nejlepších, Nature Photographer of the Year, kde jsem byl také mezi finalisty, a nejnověji jsem uspěl v Sony World Photography Awards. Z asi 340 000 tisíc celosvětových fotek jsem se dostal do výběru 10 nejlepších v sekci příroda a série fenků je tak vystavena v Londýně, Berlíně a dalších městech světa. Nedávno jsem posílal fotky do dalších soutěží, tak teď čekám.

Lukáš Zeman

Pochází z Pardubic. Vždycky měl rád auta, tak šel studovat dopravní fakultu. K počítačům a grafice měl ale o kousek blíž, proto přeskočil na tehdy rodící se Fakultu elektrotechniky a informatiky. Fotil od dětství, ale digitální fotografie si ho omotala okolo prstu tak, že fotoaparát už nedá z ruky. Dnes se specializuje na fotky z přírody, wildlife, architekturu a letecké snímkování. Grafiku a fotku učí na pardubické Střední škole cestovního ruchu a grafického designu. Získal ocenění Czech Press Photo 2018 a vyhrál nejen kategorii Příroda, věda a životní prostředí, ale rovnou celý ročník. Naposledy svými snímky památek naplnil knihu Pardubický kraj – objektivem mezi nebem a zemí, která vyšla v prosinci 2023.

Tento text najdete v exkluzivním vydání časopisu Univerzity Pardubice MY UPCE, vydání z května 2024, v tištěné i on-line podobě.

<https://www.upce.cz/selfie-fenkem-rozhovor-absolventem-lukasem-zemanem>